

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Факультет журналістики

Кафедра журналістики та нових медіа

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**РОЛЬ МЕДІА У ПОДОЛАННІ ТРАВМАТИЧНОГО ДОСВІДУ: ПРОЄКТ
«НЕЗЛАМНІ»**

Здобувача другого
(магістерського) рівня вищої
освіти групи МКм-1-24-1.4з. галузі
знань 06 Журналістика
спеціальності 061 Журналістика
освітньої програми 061.00.04
Медіакомунікації
Ірини Анатоліївни
Гаврилей

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне
джерело

_____
(підпис студента) (ініціали, прізвище)

Науковий керівник:
Лісневська А. Л.,
доцент, кандидат педагогічних наук

Розширена шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка: ECTS _____

Допускаю до захисту перед ЕК
_____ І.В. Погребняк,

завідувач кафедри журналістики та нових
медіа

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Київ – 2025 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Роль медіа у подоланні травматичного досвіду українців у період соціальних викликів ХХ–ХХІ століть.....	5
1.1. Поразка державного проєкту 1917 року: Українська Центральна Рада у дзеркалі медійних наративів доби.....	5
1.2. Голодомор як медійно замовчувана травма українців.....	12
1.3. Друга світова війна і травма правди: художньо-публіцистичні та кінематографічні рефлексії ХХ століття.....	17
Розділ 2. Концепція, структура та розробка авторського медіапроєкту «Незламні».....	22
2.1. Ідея, мета, завдання та концепція медіапроєкту «Незламні»	22
2.2. Структура, формат і контент проєкту «Незламні».....	28
Розділ 3. Комунікаційна стратегія поширення медіапроєкту «Незламні» та оцінка ефективності його впровадження.....	31
3.1. Стратегія комунікації та просування проєкту.....	31
3.2. Моніторинг результатів реалізації медіапроєкту «Незламні»	32
Висновки.....	34
Список використаних джерел.....	37
Додатки.....	41
Анотація.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. Проблематика колективної травми українців та методи її подолання в умовах соціальних викликів набуває особливої актуальності в сучасному інформаційному середовищі. Медіа виступають не лише каналом інформування, а й платформою для осмислення травматичного досвіду, відновлення національної пам'яті та консолідації суспільства. Проєкт «Незламні» як приклад сучасного українського медіапродукту функціонує в контексті історичних і нинішніх травм, порушуючи питання переживання війни, осмислення втрат і відновлення суб'єктності. Дослідження колективних травм, пов'язаних із Голодомором, підтверджують глибинний характер психологічних наслідків, що передаються поколіннями. Зокрема, у масштабному матеріалі НТА підкреслено, що травма відчуженості та страх втрати засадничою мірою впливають на сучасні ідентифікаційні процеси [2]. В аналітичних матеріалах BBC News наголошується на міжгенераційних наслідках Голодомору, які суспільство відчуває й нині [17]. Медіапродукція виступає засобом подолання мовчання, трансформації досвіду та формування знань про травму. Н. Гаврилюк у своїй роботі підкреслює, що медійні образи війни відіграють важливу роль у репрезентації пережитого досвіду та впливають на колективне емоційне поле суспільства [3], що робить звернення до проєкту «Незламні» особливо актуальним з огляду на його терапевтичний і просвітницький потенціал.

Метою є окреслення ролі медіа у подоланні індивідуального та колективного травматичного досвіду в українському суспільстві та створення практичного кейсу – проєкту «Незламні»

Для досягнення мети поставлені наступні **завдання**:

- 1) окреслити історичний досвід колективної травми українців подій XX століття;
- 2) провести аналіз художньо-публіцистичних та кінематографічних рефлексій XX століття;
- 3) означити концепцію, структуру авторського медіапроєкту «Незламні»;

- 4) створити текстово-візуальний контент медіапроєкту «Незламні» (сайт, інстаграм);
- 5) визначити комунікаційну стратегію поширення медіапроєкту «Незламні»;
- 6) оцінити ефективність впровадження комунікаційну стратегію поширення медіапроєкту «Незламні».

Об’єкт – медійні процеси, пов’язані з репрезентацією та подоланням травматичного досвіду.

Предмет – проєкт «Незламні» як медіаінструмент подолання травми.

Методи дослідження – аналіз і синтез, контент-аналіз та дискурс-аналіз, статистичний.

Новизна одержаних результатів. Уперше комплексно проаналізовано медіапроєкт «Незламні» як засіб подолання травми.

Практична значущість одержаних результатів. Результати можуть бути використані журналістами для створення підтримувального медіаконтенту та розробки соціальних комунікаційних проєктів.

Місія проєкту – об’єднати та підтримати українців через створення безпечного, інформативного й надихаючого медіапростору, що сприяє розвитку, стійкості та взаємодії суспільства.

Ключовий концепт «Незламних» – «Соціальний договір: цінності»

Покликання на проєкт : інстаграм – <https://www.instagram.com/weare.nezlamni?igsh=MTYyODVIYWws0NWRqNg==>
 вебсайт – <https://iahavryleifj24m.wixsite.com/nezlamni>

Структура роботи складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вказати загальний обсяг роботи (57 сторінок), кількість таблиць – 2, а також 33 найменувань у списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. РОЛЬ МЕДІА У ПОДОЛАННІ ТРАВМАТИЧНОГО ДОСВІДУ УКРАЇНЦІВ У ПЕРІОД СОЦІАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ

1.1. Поразка державного проєкту 1917 року: Українська Центральна Рада у дзеркалі медійних наративів доби

Питання історичних травм, національної пам'яті та їхнього відображення у культурі й медіа знайшли значне відображення у наукових дослідженнях, однак роль сучасних медіапроєктів у подоланні травматичного досвіду в умовах війни розроблена фрагментарно. У працях, присвячених осмисленню Голодомору, зокрема в дослідженні О. Нікілєва, розглядаються різні інтерпретації наслідків трагедії та проблеми пошуку історичної істини [13]. Тоді як у статті «Історичної правди» підкреслюється необхідність суспільного проговорення колективної травми як умови її подолання [8].

С. Іванова надає методологічні орієнтири щодо структури та функцій медіапродуктів [7], а у словниковому тлумаченні медіапроєкту наголошується на його комунікаційній та соціальній природі [12]. Окремі дослідження розглядають роль медіа у формуванні національної ідентичності. Т. Дзюба, аналізуючи публіцистику ХІХ – початку ХХ ст., підкреслює її значення у конструюванні національного образу та колективної пам'яті [5]. Однак безпосередній аспект роботи медіа з травматичним досвідом, особливо у форматі сучасних спецпроєктів воєнного часу, таких як «Незламні», у науковій літературі представлений лише частково. Наявні публікації про нові українські медіапроєкти під час війни (наприклад, матеріал aiгри.org про створення сучасних платформ якісного контенту [6]) дають лише загальні відомості, не зосереджуючись на їх терапевтичній чи соціально-психологічній функції. Це свідчить про необхідність комплексного дослідження ролі медіапродукції у подоланні травматичного досвіду, що і визначає наукову новизну та важливість обраної теми.

Як визначає Т. Дзюба у своїй дисертації, на початку XIX століття в українській публіцистиці почали формуватися перші уявлення про національну ідентичність. Для даних текстів був характерний синкретизм: автори поєднували літературну критику, науку, філософію, політичні та соціологічні ідеї. Водночас, більшість праць з українознавчими поглядами писалися російською мовою. М. Драгоманов та С. Єфремов пізніше зауважували, що думки про українську самобутність уперше звучали «в чужій мові». Також у даний період не був усталений публіцистичний стиль: автори наслідували розмовну мову, літературні та епістолярні жанри, а правопис залишався нерівномірним [5, с.83-88].

Якщо спробувати класифікувати жанри цієї доби, то найчастіше зустрічаються статті, трактати, есе, листи та ідейні чи літературні маніфести. Значну частину цих текстів друкували поза межами України, передусім у російських виданнях. Виявлення ознак національної ідентичності у публіцистиці тісно пов'язане з розвитком нової української літератури, яка відіграла важливу роль у пробудженні української самосвідомості. Художня література, як і публіцистика, відображала культурні коди, мовні й психологічні орієнтири, естетичні та релігійні цінності. Між пресою і літературним процесом існувала сильна взаємозалежність: періодика сприяла появі нових напрямів, стилів, шкіл, а також забезпечувала критичний аналіз художніх творів. Як зазначав дослідник журналістики П. Федченко, у періодиці літературна критика часто зливалася з публіцистикою, переймаючи її емоційність і стильові засоби.

Наприкінці XVIII-на початку XIX століття, у контексті європейського та слов'янського національного відродження, зокрема під впливом ідей І. Гердера, посилюється інтерес до української мови та можливостей її використання в літературі й публіцистиці. Такі погляди висловлювали О. Лобисевич, Я. Маркович, О. Павловський, М. Максимович, Г. Квітка-Основ'яненко та інші. Народнопоетична творчість ставала доказом виразності та багатства української мови. Разом з інтелектуальними ресурсами Харківського університету це створило основу для виникнення альманахової журналістики та перших літературних спроб у Харкові.

Загалом, перші спроби осмислити українську ідентичність у публіцистиці з'явилися вже на початку XIX століття. Даний період мав свою особливість – ранні тексти поєднували риси літературної критики, науки, політичних міркувань і соціальних ідей. Більшість таких праць писали російською мовою, бо українська ще не була усталена як мовний інструмент для публіцистики. Про це пізніше згадували М. Драгоманов і С. Єфремов, наголошуючи, що думки про українську окремішність були змушені «одягатися» в чужу мову [5, с.88-94].

На даному етапі публіцистичний стиль лише формувався: автори імітували народну мову, зверталися до літературних і епістолярних форм, а єдиного правопису ще не було. Найпоширенішими жанрами стали статті, трактати, есе, листи та різні ідеологічні чи літературні маніфести, які часто виходили поза межами України, переважно в російських виданнях. Виокремлення ознак української ідентичності в публіцистиці відбувалося паралельно зі становленням нової літератури, яка активно впливала на формування національної свідомості. Літературна творчість і преса були тісно пов'язані: саме завдяки періодиці поширювалися нові художні напрями, формувалися школи, а критика давала оцінку творчим явищам.

Про взаємопов'язаність публіцистики й літературної критики наголошував П. Федченко, вказуючи, що критика часто виконувала виховні та просвітницькі функції, характерні для публіцистики. Наприкінці XVIII-на початку XIX століття у загальноєвропейському русі національних відроджень, підсиленому ідеями І. Гердера, зросла увага до можливості використання української мови в літературі та публіцистиці. Дану ідею підтримували О. Лобисевич, Я. Маркович, О. Павловський, М. Максимович, Г. Квітка-Основ'яненко й інші діячі. Відомо, що лексичним багатством і стилістичними можливостями української мови слугувала народна творчість, яка стала важливим джерелом для літераторів.

Поява Харківського університету сприяла розвиткові альманахової журналістики й перших системних літературних видань. Серед викладачів університету поширювалися ідеї про самобутність української культури, мови, літератури та народних традицій. Дані теми знаходили відображення у виданнях

«Украинский вестник» та «Украинский журнал». «Украинский вестник», за оцінкою А. Животка, став першим в Україні журналом, що поєднував літературні, мистецькі, наукові й суспільно-політичні матеріали та сприяв пробудженню національної думки. Деякі дослідники пов'язують ідейні засади даних журналів із масонськими впливами, що не суперечить твердженням С. Єфремова про те, що українське масонство мало виразні політичні й визвольні цілі та працювало на формування власної національної свідомості. Однією з програмових статей видання стала робота В. Каразіна «Про справжню і фальшиву любов до Вітчизни», де автор порушує питання про межу між істинним і декларативним патріотизмом. Він підкреслює, що перебільшення успіхів і замовчування недоліків не є ознакою зрілої любові до батьківщини, а справжній патріотизм поєднує національне почуття з відкритістю до культурних контактів та усвідомленням ролі еліт у розвитку суспільства. [5, с.88-94].

Даний ранній публіцистичний дискурс демонструє поступове формування медійних підходів до осмислення української ідентичності. Саме він створив інтелектуальне підґрунтя, з якого пізніше виросте дискусія про українську державність доби 1917 року та те, як тогочасна преса вибудовувала образ Української Центральної Ради.

Однією з вагомих причин поразки українського національно-державного відродження було те, що після поразки російської революції 1905–1907 рр. в умовах столипінської політичної реакції, а згодом хвилі російського великодержавного шовінізму в роки Першої світової війни українські політичні партії зазнали значних кадрових втрат і були змушені діяти в умовах суворой конспірації [19, с.53-62].

За словами В. Винниченка, у 1917 році українська нація була «винищена до такої міри», а її інтелігенція – зрусифікована і придушена, що Центральна Рада не могла оперативно сформувати уряд через брак підготовлених кадрів. Найчисленніша партія – УПСР – не могла запропонувати кандидатів на міністерські посади старших за 25 років, а УСДРП була настільки розбита

арештами й засланнями, що змушена була «хапатися за кожного», хто хоч якось заявляв про свою прихильність до соціал-демократії [19, с.53-62].

Через брак досвідчених фахівців С. Петлюра в 1917 році був тимчасово призначений Генеральним секретарем військових справ лише тому, що носив військовий одяг і був делегатом від фронту, хоча ні офіцером, ні солдатом не був.

Генеральний секретаріат, створений у липні 1917 р. на чолі з В. Винниченком, формувався поспіхом із молодих чиновників-дилетантів, які мали соціалістичні переконання, але не мали ні фахової освіти, ні політичного досвіду, ні чіткого розуміння державних завдань.

На думку істориків В. Липинського, Д. Дорошенка та В. Кучабського, лідери Центральної Ради та Директорії допустили низку фатальних помилок. Головною була орієнтація на соціалістичне експериментування, нерозуміння державних інтересів і свідоме відсторонення від влади досвідчених фахівців лише тому, що вони не були соціалістами.

У результаті Центральна Рада не змогла створити дієвий адміністративний апарат і забезпечити надійні зв'язки з місцевою владою, особливо в сільських районах, де зосереджувався її потенційний електорат.

Значну роль у послабленні української державності відіграли й внутрішньопартійні конфлікти. У середовищі УСДРП та УПСР загострилася боротьба за владу, що призвело до відставки уряду В. Винниченка і приходу до влади есерівського кабінету В. Голубовича. Перед падінням Центральної Ради суперечності досягли піку: до міжпартійної боротьби долучилися соціалісти-федералісти, а в самих партіях виникли фракції «лівих», які вимагали повалення Центральної Ради та встановлення радянської влади.

Аналогічні процеси відбувалися й за Директорії: «ліва» частина уряду орієнтувалася на союз із більшовиками, «права» – на Антанту. Ця поляризація, за В. Шевчуком, у значній мірі зумовила загибель УНР [19, с.53-62].

Одним із системних прорахунків стало орієнтування на зовнішні сили, а не на власний народ. В. Винниченко наголошував, що керівники українських визвольних рухів – від Хмельницького до Мазепи – допускали однакову помилку:

замість опори на внутрішні сили вони шукали союзників за кордоном, що зрештою призводило до поразок.

Так само діяла й Центральна Рада, орієнтувавшись на Німеччину та Австро-Угорщину. Гетьман П. Скоропадський також спирався на іноземні війська, а після їхнього відходу проголосив федерацію з небільшовицькою Росією, що фактично підписало вирок його режимові.

Керівництво Директорії також не змогло знайти спільної позиції: Винниченко орієнтувався на більшовиків, Петлюра – на Антанту, а згодом – на союз із Польщею. Жоден із союзників не розглядав Україну як рівноправного партнера.

Центральна Рада та Директорія не змогли вирішити ключові соціально-економічні проблеми, насамперед аграрну. Земельне питання розглядалося надто повільно та суперечливо. Проект земельного закону, підготовлений у листопаді 1917 року, передбачав норму в 40 десятин вільної землі на господарство, що було надто багато за умов масового безземелля [19, с.53-62]. Закон зазнав критики та був ухвалений занадто пізно. Селяни самочинно почали ділити землю, але Центральна Рада проголосила такі дії «грабунком».

Це відштовхнуло селянство, і більшовицька політика «соціалізації землі» стала для них значно привабливішою. Новий закон Центральної Ради, ухвалений у січні 1918 року, був уже запізним.

За Гетьманату аграрна політика супроводжувалася насильством, реквізиціями, конфіскаціями, що спричинило масовий спротив селянства.

Директорія також запізнилася з проведенням земельної реформи: її закон ухвалили лише в січні 1919 р., коли більшовики вже наступали на Київ.

Провал робітничої політики був ще одним чинником поразки. Для значної частини зрусіфікованого міського населення українське відродження залишалося чужим. Центральна Рада та Директорія не змогли залучити робітників до реформ, а низка заходів залишилася декларативною.

Більшовики активно використовували прорахунки української влади у своїй пропаганді:

«Дали вони селянам землю? – Ні. Увели контроль над підприємствами? – Ні» – так звертався до населення Київський комітет РСДРП(б) [19, с.53-62].

Спроба швидкої українізації міського населення також була невдалою. М. Грушевський наголошував на потребі обережності й поступовості, щоб не викликати зайвого роздратування.

Події 1917–1918 років показують, що Українська Центральна Рада стала важливим, але суперечливим етапом у спробах побудови власної держави. Повалення царизму відкрило можливості для політичного оновлення, однак швидкі зміни, боротьба різних сил і відсутність досвіду державного управління створили складні умови для УЦР. Центральна Рада прагнула діяти демократично, спираючись на ідеї автономії та народовладдя, але в реальних умовах революційного часу це часто уповільнювало ухвалення рішень і послаблювало її позиції [1].

Відносини з Тимчасовим урядом, а пізніше з більшовицькою владою, виявилися напруженими й суперечливими. Постійні компроміси та невпевненість у питаннях повної незалежності спричинили політичну нестійкість. Більшовицький наступ, внутрішні конфлікти, економічні труднощі та негативні медійні наративи, що зображали Центральну Раду слабкою і неефективною, значною мірою підірвали її авторитет. Окремі рішення УЦР, зокрема запізнiла українізація армії та надмірна віра у федеральну модель з Росією, посилили кризу управління.

Попри проголошення УНР і спроби створити власні інституції, уряд Центральної Ради не зміг забезпечити стабільність та оборону держави. Вплив інформаційного середовища того часу також відігравав значну роль: медійні матеріали часто формували у суспільства враження неузгодженості, слабкості чи навіть утопічності проєкту УЦР. Усе це сприяло зростанню недовіри і підтримало ідею зміни влади, що зрештою завершилося гетьманським переворотом у квітні 1918 року [1].

Поразка державного проєкту 1917 року була наслідком поєднання зовнішнього тиску, внутрішньої роз'єднаності та інформаційних впливів, які

формували громадську думку. УЦР залишила важливий слід в історії українського державотворення, але її досвід засвідчив, що в умовах політичної боротьби та війни демократичні наміри потребують чіткої стратегії, швидких рішень і єдності суспільства.

1.2. Голодомор як медійно замовчувана травма українців

А. Граціозі зазначає, що «Голодомор в Україні 1932–1933 років був не просто наслідком економічних чи господарських помилок радянської влади, а став результатом цілеспрямованої політики, яку Сталін сформував після того, як отримав повідомлення про опір селян і про «небезпечні» національні настрої в Україні. У своїх листах до найближчих соратників він наголошував, що Україна стала головною проблемою, і що існує реальна загроза «втратити Україну», тому радянське керівництво має перетворити її на опорну «більшовицьку фортецю». На основі даного твердження, Сталін застосував добре відпрацьовану модель масових репресій, яку використовував раніше проти різних соціальних і національних груп. Така модель передбачала випереджувальні удари по тих, кого він вважав потенційно небезпечними, а в українському випадку це збіглося з селянством, що становило основу нації» [27].

Коли заготівля хліба в багатьох регіонах провалилася, до України направили Молотова, Кагановича й Постишева для «наведення порядку». Саме восени 1932 року була прийнята політична логіка: голод треба використати як покарання для селян, які не приймають колгоспну систему. Фактично це означало: той, хто не кориться режиму, – не буде мати їжі. У листуванні з Шолоховим Сталін прямо натякав, що селяни самі винні у своїй біді, адже нібито вели «таємну війну» проти радянської влади.

До весни 1933 року більшість голодуючих районів не отримувала жодної допомоги, тоді як офіційні радянські дипломати за кордоном повністю заперечували сам факт голоду. У даний час держава продовжувала жорстко вимагати виконання планів заготівель. Там, де селянське питання поєднувалося з національним – як в Україні й на Кубані – голод був застосований особливо

жорстоко. Дані твердження підтверджують статистичні дані: смертність була значно вищою в селах, де жили переважно українці, а міста, що мали переважно російське, польське або єврейське населення, постраждали менше, бо мали кращі умови для виживання.

У листопаді 1932 року партійне керівництво України під тиском Москви наказало селянам повернути навіть ті мінімальні аванси зерна, які вони отримали за свою працю. Це рішення спричинило хвилю репресій проти місцевих керівників, що намагалися допомогти голодним родинам. В Україні та Кубані запровадили штрафи продуктами, забираючи в селян не тільки зерно, а й м'ясо та картоплю. Особливо непокірні райони було покарано масовими конфіскаціями всіх товарів зі складів і магазинах, а також депортаціями. Так голод набув таких масштабів, яких не спричинила сама природа: хоча врожай 1932 року був нижчим за норму, він все ж був вищим, ніж у 1945 році, коли масової смертності не сталося. Тому масштаби трагедії були прямим наслідком свідомих політичних рішень [27].

Особливо показовими є дії в українських містах, де влада встановила блокпости, що перекривали дорогу селянам, які намагалися врятуватися. У листах українських керівників до Москви прямо зазначалося, що голод має «навчити» селян покорі. Паралельно почалися масові репресії проти української інтелігенції, партійних діячів, педагогів і письменників. Самогубства Скрипника та Хвильового, арешти й розстріли тисяч людей фактично завершили етап українського національного відродження, який почався після революції.

Цілком логічно й виправдано використовувати термін «Голодомор» для позначення того, що відбувалося в Україні. Хоча голод 1931–1933 років охопив і інші регіони СРСР, українська ситуація мала принципово інший характер. Вона стала результатом політичного рішення, у якому національний фактор відіграв ключову роль. Саме тому наслідки в Україні були значно важчими: голод зламав не лише селянський опір, а й завдав глибокого удару по розвитку української нації, зруйнувавши її соціальні й культурні основи. За масштабом втрат Голодомор можна порівнювати з іншими великими злочинами ХХ століття. Якщо

брати до уваги і втрати серед селян, і подальшу русифікацію, і знищення національної еліти, то втрати України становлять приблизно третину всього етнічного населення [27].

Питання про те, чи був Голодомор геноцидом, історично складне. Якщо розуміти геноцид як повне знищення нації, відповідь була б заперечною. Але згідно з визначенням Рафаеля Лемкіна та ООН, геноцидом є й такі дії, які створюють умови життя, несумісні з існуванням частини національної групи. Саме це і відбувалося в Україні. Голод не був випадковим наслідком неврожаю. Він став інструментом, який був свідомо спрямований проти українського села як основи національного життя. Отже, відповідь на питання «Чи був Голодомор геноцидом?» є позитивною [2].

Це усвідомлення має важливе значення для розуміння всієї історії ХХ століття. Якщо в основі радянської системи лежала така трагедія, то її подальша історія й падіння пов'язані з тим, що вона будувалася на брехні й замовчуванні злочинів. Саме небажання визнавати правду про Голодомор зробило реформування системи неможливим. Дана трагедія стала моральною межею, яку радянська влада не могла переступити, бо тоді мусила б визнати, що її становлення супроводжувалося масовим убивством.

У ширшому сенсі це ставить питання про природу радянського тоталітаризму й про те, чи здатна будь-яка держава, історія якої має такі злочини, розвиватися до більш гуманної форми. Навіть якщо держава еволюціонує з часом, початкова травма продовжує впливати на її майбутнє. Саме тому Голодомор – це не лише історична подія, а частина колективної травматичної пам'яті українців, яка формує розуміння себе, наш досвід і наше ставлення до держави та свободи.

Голодомор 1932–1933 років став однією з найглибших колективних трагедій українців, і його наслідки передавалися з покоління в покоління навіть тоді, коли про цю подію забороняли говорити. Це була не лише фізична катастрофа, а й масштабна психологічна травма, яку радянська влада свідомо замовчувала в медійному та суспільному просторі. Люди не могли відкрито

висловити свій біль, бо будь-які згадки про голод загрожували репресіями. Саме це мовчання посилює травматичний досвід і зробило Голодомор частиною глибинної колективної пам'яті, що впливає на українську ідентичність до сьогодні.

Дослідження Центру українознавства КНУ, яке триває з 2003 року, дало можливість виявити психологічні наслідки Голодомору. Було опитано 1860 людей, яким у 1932–1933 роках було від одного до семи років. Половина з них жила на територіях, де був Голодомор, інша половина – на українських етнічних землях, яких трагедія оминула. Порівняння цих двох груп показало значну різницю в психологічному стані, поведінкових моделях і ставленні до України.

У першій групі виявлено значно вищий рівень тривожності, конформізму, депресивних настроїв, страху перед владою та схильності «не висовуватися». У цих людей було пригнічено відчуття власної суб'єктності, тобто здатності самостійно ухвалювати рішення та відстоювати свої інтереси. Для багатьох характерні занижена самооцінка, низькі домагання, фобійні й психосоматичні розлади, уникання відповідальності та внутрішні конфлікти. Багато респондентів пережили втрату членів родини, дитячі інтернати, голодне дитинство, що вплинуло на їхню особистість протягом усього життя. Дані риси поширювалися на їхніх дітей та онуків, бо передавалися через поведінку та родинні моделі взаємодії [2].

Однією з найпомітніших рис була відчуженість від України. Люди, які пережили Голодомор, часто не відчували безпеки у власній державі, бо під час трагедії радянська влада паралельно з голодом припинила політику українізації і нав'язувала думку, що «винні українці». Це призводило до страху проявляти національну позицію. Для багатьох було безпечніше не показувати свою ідентичність, не говорити про українські інтереси, уникати всього, що могло сприйматися як «націоналізм». Тому для багатьох збереглася установка на мовчання, покірність, недовіру до держави та уникнення будь-якого ризику. У деяких родин інформація про Голодомор передавалася «чоловічою лінією» –

і там нащадки проявляли більше суб'єктності та сміливості. Водночас у родинях, де історії передавали переважно жінки, страх і пригніченість зберігалися довше.

Дослідження також показало, що незважаючи на колективний страх, частина людей не прийняла нав'язані моделі поведінки. Близько чверті респондентів зберегли стійкість і не змирилися з травмою. Їхнє небажання мовчати можна вважати формою тихого опору. Важливо й те, що сучасні покоління, особливо третє та четверте після Голодомору, демонструють вищий рівень суб'єктності, сміливості та готовності відстоювати свої права [2].

Неможливість говорити про трагедію десятиліттями негативно впливала на психіку людей. Мовчання вимагало великих внутрішніх зусиль, бо біль не знаходив виходу. Люди були вимушені приховувати пережите навіть від близьких. Це створювало внутрішню напругу, почуття небезпеки, звичку до замовчування травми, що передавалася далі. Навіть через багато десятиліть респонденти говорили пошепки, перевіряючи, чи зачинені двері, – це показує глибину страху, який пережили покоління українців.

Медійне мовчання радянської доби посилювало травму. Голодомор не зображували в офіційній пресі, про нього не згадували у фільмах чи книжках, а будь-яка інформація вважалася небезпечною. Лише у 1991 році після трансляції фільму «Голод-33» суспільство отримало можливість побачити правду. Саме такі медійні прориви стали важливими кроками до відновлення пам'яті та усвідомлення масштабів трагедії.

Голодомор є не лише історичною подією, а глибокою колективною травмою, яка формувала психологічні установки та поведінкові моделі кількох поколінь. Його замовчування зробило наслідки ще тяжчими, бо люди не мали змоги висловити свій досвід. Голодомор став складовою колективної пам'яті українців і важливою частиною розуміння нашої ідентичності. Сучасні дослідження та відкритість суспільства до правди допомагають подолати колоніальний страх і повернути право на голос і пам'ять.

1.3. Друга світова війна і травма правди: художньо-публіцистичні та кінематографічні рефлексії XX століття

Тема війни в українській культурі потребує ширшого і глибшого розгляду, ніж це зазвичай відбувається у традиційних мистецтвознавчих дослідженнях. Дані дослідження здебільшого зосереджуються на естетичних особливостях мистецьких творів, які пов'язані з військовою або історичною тематикою. Але для повного розуміння воєнних сюжетів XX століття, зокрема подій Другої світової війни, потрібно враховувати не тільки мистецькі аспекти, а й широкий політичний, соціально-економічний та ідеологічний контекст, який спричинив неможливість вирішити конфлікти мирним шляхом. Як слушно зауважив Карл фон Клаузевіц, війна є продовженням політики іншими засобами. Тому у дослідженнях воєнної тематики важливо додати аналіз причин, що передували війні, а також наслідків, які проявилися вже після її завершення [10, с.20-22].

Варто зосередити увагу не лише на активації аналізу художніх і театральних творів воєнної тематики, а й застосувати нові підходи, які дозволяють глибше дослідити політичні, психологічні та морально-етичні проблеми XX-початку-XXI століття. Війни даного періоду стали неминучими через накопичення соціальних конфліктів, ідеологічних протистоянь та дегуманізацію суспільства.

Аналіз досліджень показує, що українські сценографи та художники театру не відділяли свої воєнні роботи від ширших творчих практик. Твори про Другу світову війну часто описувалися побіжно або поверхово. Проте сучасна ситуація, зокрема російсько-українська війна 2022 року, змусила науковців глибше вивчати історію воєнної культури. Дана ситуація дозволила по-новому подивитися на творчу спадщину митців, які працювали з темою війни.

Історичний досвід людства демонструє, що воєнні конфлікти завжди супроводжували політичні амбіції та ідеологічні протистояння. Від найдавніших часів, коли єгипетські правителі увічнювали свою військову славу, і до античності, де греки та римляни створювали уявлення про героїзм, війни формували образи, які пізніше відтворювалися у мистецтві. Європейське

Середньовіччя додало до війни релігійний зміст, як у хрестових походах, що поєднували бойові дії з культурними контактами. Пізніші епохи, як доба Жанни д'Арк або англо-французькі війни, створили численні приклади того, як війна впливала на соціальні уявлення та мистецькі образи.

У Новий час війна стала інструментом колоніальних експансій та боротьби за ресурси. Розвиток європейських імперій привів до нових моделей агресії, які згодом визначили масштаби глобальних конфліктів. Українські землі в даний час були втягнуті до складу великих держав і ставали полем бою політичних протистоянь. Русифікація, заборони мови і культурні утиски впливали на формування національної пам'яті, а театр і мистецтво зберігали елементи української ідентичності.

XX століття стало епохою тотальних війн, революцій та глобальних катастроф. Перша світова війна принесла нові види зброї та тактики, що назавжди змінили уявлення про моральність війни. Європейська культура пережила руйнування старих традицій, зникнення витонченої естетики попередніх епох і появу агресивних технічних ритмів модерності. Зміни в побуті, швидкість технічного прогресу та поява кіно вплинули на мистецтво, яке почало відображати нову жорстокість світу [10, с.20-22].

Розпад імперій та прихід нових політичних режимів створили умови для Другої світової війни. Втрата стабільності в Європі, економічні кризи та зростання ідеологічної пропаганди призвели до того, що війна стала інструментом вирішення політичних суперечностей. Саме в такому контексті формувалися художні та кінематографічні рефлексії, спрямовані на осмислення правди про війну, яка часто замовчувалася державами або спотворювалася пропагандою.

Друга світова війна стала глобальним потрясінням і залишила глибоку травму у пам'яті народів. Митці та публіцисти прагнули показати справжнє обличчя війни – не лише героїку, а й страх, зруйновані долі, моральні кризи та дегуманізацію. Твори даного періоду стали своєрідним способом говорити правду там, де офіційні структури намагалися її приховати. Кінематограф,

література та театральне мистецтво відгукнулися на трагедію війни потужними художніми образами, які й сьогодні допомагають осмислити масштаби людських втрат.

Художньо-публіцистичні тексти XX століття часто прагнули дати голос тим, хто пережив війну. Вони фіксують не лише зовнішні події, а й емоційний стан людей, їх страхи, почуття провини, сорому та безсилля. Через оповіді, есе, спогади автори намагаються передати «правду» війни – не лише фактичні обставини, а й внутрішній досвід свідків і учасників. Дана «травма правди» стає ключовим поняттям для розуміння того, як війна впливає на психологію людей та суспільства в цілому. Під «травмою правди» мається на увазі внутрішнє потрясіння, спричинене розумінням і сприйняттям жорстокості, несправедливості та людського страждання, яке неможливо повністю усвідомити чи прийняти [5, с.335-351].

Кінематограф XX століття також активно працював із темою війни та її наслідків. Фільми не просто показують бойові дії чи стратегічні операції, вони прагнуть відобразити психологічний стан героїв, атмосферу страху і невпевненості, конфлікти між особистими моральними цінностями та вимогами війни. Режисери використовують різні художні прийоми – монтаж, звук, освітлення, композицію кадру – щоб глядач міг відчути напруження, втому та біль персонажів. Через кіно глядач отримує можливість співпереживати, розуміти травму війни не лише інтелектуально, а й емоційно.

Через літературу і кіно можна спостерігати, як різні автори по-різному реагували на травму: одні прагнули документальної точності, інші – символічного або метафоричного відображення пережитого. В обох випадках головним завданням є передача правди про людський досвід, який виходить за межі сухих історичних фактів.

Друга світова війна стала однією з найсильніших культурних травм, яка змусила митців і публіцистів говорити про правду війни по-новому. Художні, документальні та кінематографічні твори світу намагалися передати не тільки хід бойових дій, а й емоції, страх, сором, провину, втрату людяності та руйнування,

яких не видно в офіційних звітах. У цих рефлексіях можна побачити спробу повернути людині голос і показати війну такою, як її пережили мільйони.

Одним із перших творів, де відчувається травма війни, є книга Е. - М. Ремарка «Час жити і час помирати». У ній автор показує, як солдат Вермахту поступово втрачає уявлення про «правильність» і «героїзм» війни. Ремарк підкреслює, що правда війни – це руїни, смерть цивільних і моральний розпад. Герой повертається на батьківщину і бачить, що війна знищила не лише фронт, а й життя в тилу.

Важливий внесок у художнє осмислення травми зробив і К. Воннегут у романі «Бойня №5». Твір створений на основі пережитого самим автором, який був військовополоненим і потрапив під бомбардування Дрездена. Воннегут показує війну як хаос, у якому людина втрачає контроль і відчуття часу. Фантастичні елементи в романі не прикрашають події, а, навпаки, наголошують на психологічному шоку. У такий спосіб автор демонструє, що правду війни неможливо передати звичайними методами – вона настільки болюча й абсурдна, що руйнує саму логіку розповіді.

У галузі публіцистики одним із найпотужніших прикладів є твори П. Леві, зокрема «Чи це людина». Письменник описує життя у нацистському таборі Аушвіц. Тут травма правди проявляється у факті, що ув'язнені позбавлялися не тільки свободи, а й людської гідності. Леві детально, але просто і стримано передає умови табору, показуючи, що правда про війну – це свідчення тих, хто пережив нелюдське. Його стиль підкреслює, що наукова точність і моральна чесність мають йти поруч, коли мова йде про тотальні злочини.

У живописі трагічна правда війни відобразилася в роботі П. Пікассо «Герніка». Дане полотно стало глобальним символом болю, який переживають не солдати, а звичайні люди. Художник зобразив хаос, страх і розгубленість жертв бомбардування невеликого іспанського міста, але картина стала символом усього ХХ століття. Хоча Пікассо не відтворює подію буквально, його твір передає психологічну напругу, характерну і для Другої світової. «Герніка»

візуально наближає глядача до істини, яку часто замовчують – війна руйнує беззахисних, а не ті, хто її розпочинає.

Фільм А. Рене «Хіросіма, любов моя» поєднує документальні кадри з художнім сюжетом. Режисер показує наслідки атомного удару через спогади жінки, яка бачила обвуглені тіла та зруйноване місто. Водночас фільм говорить про те, що пам'ять травмує не лише очевидців, а й тих, хто дізнається про події з їхніх розповідей. У стрічці війна не подається як битва, а як глибокий слід, який продовжує жити в людях після завершення бойових дій.

Ще один приклад – неореалістичний фільм Р. Росселіні «Рим – відкрите місто». У ньому показано життя окупованого Риму, де цивільні люди щодня борються за виживання. Стрічка знята в напівдокументальній манері, з мінімумом декорацій і зйомками просто на вулицях. Такий стиль створює відчуття прямого свідчення. Саме таке чесне зображення стало ключем до передачі правди повоєнної Європи, у якій героїзм і трагедія нерозривно переплітаються.

У фільмі С. Спілберга «Список Шиндлера» правда війни передається через історію порятунку євреїв під час Голокосту. Режисер використовує чорно-білу палітру, щоб підкреслити емоційну тяжкість подій. Картина показує, як окрема людина може чинити опір системі й водночас як ця система здатна знищити цілі народи. Завдяки реальним свідченням та архівним деталям фільм став одним із найважливіших кінематографічних зразків роботи з травмою.

Художні, публіцистичні та кінотворчі рефлексії XX століття демонструють, що правда Другої світової війни розкривається не через офіційні наративи, а через особисті історії, емоції та досвід тих, хто пережив трагедію. Різні автори та митці світу, працюючи у власних жанрах, прагнули показати, що війна – це не тільки історична подія, а й глибока психологічна травма. Саме через мистецтво ця правда стала доступною для широкої аудиторії і збереглася в культурній пам'яті.

РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЯ, СТРУКТУРА ТА РОЗРОБКА АВТОРСЬКОГО МЕДІАПРОЄКТУ «НЕЗЛАМНІ»

2.1. Ідея, мета, завдання та концепція медіапроєкту «Незламні»

Термін медіапроєкт походить від латинських слів *medium* – «посередник» та *projectus* – «задум, спрямований уперед». У сучасному розумінні медіапроєкт – структурована діяльність або ініціатива, спрямована на створення, поширення чи дослідження медійного контенту. Задум має визначену мету, завдання та інструменти, що забезпечують організовану роботу з інформаційними матеріалами у різних медіаформатах [12].

Створення нового медіапроєкту – це складний і багатосторонній процес, який потребує чіткого розуміння ідеї, цілей та аудиторії. Досвід сучасних українських редакторів показує, що будь-яке медіа починається не з технічних деталей, а з відповіді на просте запитання: для чого і для кого воно існує. Саме так підходять до запуску нових підрозділів у професійних редакціях, коли спочатку формується загальне бачення, а вже потім – структура, команда та формати.

Медіапроєкт «Незламні» можна розглядати як приклад того, як редакція переходить від початкової ідеї до цілісного та організованого медійного продукту. Досвід І. Андрейців, яка створювала LIGA.Life, показує, що будь-який новий проєкт починається з чіткого розуміння задуму, визначення його змісту та майбутньої аудиторії. Першим кроком є формування концепції: редактор має зрозуміти, про що буде медіа, які теми воно охоплюватиме та яку користь дасть читачам. Без цього неможливо створити впізнаваний продукт, адже нечітка ідея не дозволяє сформулювати зміст, структуру й стиль комунікації [23-25].

Важливо також вивчити інші медіа, помітити їхні рішення та інструменти, зрозуміти, як вони працюють з рубрикацією, подачею матеріалів і підтримкою інтересу читачів. Такий аналіз допомагає уникнути помилок і дає змогу адаптувати вдалі підходи. Водночас варто оцінити технічні можливості

платформи, зокрема мобільну версію сайту, яка сьогодні є для більшості користувачів основною.

Не менш важливо визначити цільову аудиторію. У випадку сучасних медіа це не просто читач «загалом», а люди з конкретними інтересами, потребами й віком. Це допомагає формувати контент так, щоб він був корисним і відповідним їхнім запитам. Далі редакція розробляє рубрикацію. Вона має бути логічною, зручною та зрозумілою, без зайвих розділів або «підвалів», куди потрапляють матеріали без чіткої тематичної прив'язки.

Успішний медіапроект неможливо реалізувати без команди. Підбір працівників ґрунтується не лише на професійних навичках, а й на відповідальності, комунікабельності та умінні працювати разом. Довіра й узгодженість дій дозволяють формувати ефективний робочий процес. Окрему роль відіграє співпраця з фрілансерами, що дає можливість розширювати тематику та шукати нових авторів, чиї тексти підходять для концепції проекту.

Подальше планування містить підготовку контенту, визначення форматів і тем, оцінку можливих ризиків та зовнішніх змін. На прикладі LIGA.Life видно, що навіть добре структурований план може коригуватися через непередбачувані обставини, як-от пандемія. Проте ключова ідея проекту залишається незмінною. Важливо зберігати гнучкість, оновлювати підходи, адаптувати теми та працювати над розвитком медіа, навіть якщо доводиться відходити від первинного графіка.

Даний досвід демонструє, що успішний медіапроект базується на чіткій концепції, продуманій структурі, розумінні аудиторії та злагодженій роботі команди. Саме такі принципи можуть стати основою для побудови медіапроекту «Незламні», де важливо поєднати ідею, мету, завдання та зміст у єдину логічну систему, орієнтовану на потреби суспільства.

Медіаплатформа «Незламні» сформована як сучасний медіапроект, що поєднує реальні життєві історії, суспільні практики підтримки та інструменти адаптації для людей, які постраждали від воєнних подій. Основна ідея проекту полягає у висвітленні процесів відновлення, що відбуваються як на особистому, так і на колективному рівнях (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Характеристика проєкту «Незламні»

Показник	Короткий зміст
Тип проєкту	Медіапроєкт, спрямований на психологічну підтримку та соціальне відновлення.
Мета	Сприяти адаптації постраждалих від війни через інформаційні матеріали, тематичний контент та фахову підтримку.
Концепція	Висвітлення процесів відновлення, формування спільноти та підтримки, популяризація історій стійкості.
Назва і символіка	«Незламні»; ключовий символ – червоний мак як знак пам’яті, відродження та стійкості.
Основні напрями	Психологічні поради, історії відновлення, матеріали соціальної підтримки.
Аудиторія	Українці переважно 18-55 років: ветерани, переселенці, родини постраждалих.
Мотивація аудиторії	Потреба у підтримці, адаптації, обміні досвідом, пошуку практичних ресурсів та позитивних прикладів.
Проблеми, які вирішує проєкт	Психологічна ізоляція, нестача доступних ресурсів, труднощі адаптації, відсутність спільнот підтримки.
Формати контенту	Статті, історії, інтерв’ю, мультимедіа, рекомендації фахівців, творчі матеріали, блогові дописи.
Платформи	Веб-сайт (основний ресурс), соціальні мережі (інстаграм).
Візуальний стиль	Мінімалістичний дизайн, стримана кольорова гамма, Montserrat та Impact, плавні анімації.
Айдентика	Логотип з маком, патерни (хвилі, спіралі, рослинні мотиви), піктограми підтримки, терапії та спільноти.
Комунікаційна стратегія	Інтерактивність, особисті історії, експертність, формування спільноти та партнерств.
Унікальність проєкту	Поєднання медійної, соціальної та пізнавальної функцій; фокус на процесі відновлення без драматизації.
Довгостроковий вплив	Формування культури психологічної підтримки та взаємодопомоги в суспільстві.

Назва «Незламні» відображає ключову рису українського суспільства у час війни – здатність зберігати стійкість і продовжувати життєві трансформації попри втрати. У межах платформи розглядаються не стільки прояви травматичного досвіду, скільки механізми подолання труднощів, формування нових соціальних зв’язків, побутових рішень та практик взаємодопомоги.

Центральним концептом проєкту є ідея переосмислення суспільного підходу до пережитої травми. Платформа демонструє, як формується новий «соціальний договір» у сучасній Україні, де постраждалі не ізолюються, а включаються у спільний простір діалогу та підтримки. Даний підхід

відрізняється від попередніх історичних моделей, у яких травма часто замовчувалася або залишалася приватною справою окремих сімей чи громад.

У проєкті особлива увага приділена аудиторії, що має безпосередній або опосередкований досвід воєнних змін. Це дорослі українці, які перебувають у процесі адаптації: внутрішньо переміщені родини, українці за кордоном, а також родини ветеранів, які супроводжують повернення військових до мирного життя. Спільною потребою цієї аудиторії є доступ до достовірної інформації, практичних порад та історій, що допомагають усвідомити, що особисті труднощі є частиною ширших суспільних процесів (рис.2.1).

Вік: дорослі українці віком від 25 до 50 років, які будують життя заново після викликів, спричинених війною.

Стать: жінки — орієнтовно 65–70% (адже саме вони частіше шукають психологічну підтримку, інформацію про побут, освіту дітей, допомогу ветеранам), чоловіки — 30–35%.

Географія аудиторії: Проєкт охоплює всю Україну та українців за кордоном. Основні групи — мешканці прифронтових і звільнених територій, внутрішньо переміщені особи у великих містах (Київ, Львів, Дніпро, Вінниця), а також значна частка української діаспори, яка підтримує зв'язок з Батьківщиною та шукає корисну інформацію.

Основні інтереси й цінності аудиторії це:

- прагнення відновити нормальне життя після втрат і потрясінь;
- емоційна стабільність, психологічне відновлення, безпечне середовище;
- практична інформація: житло, робота, освіта, соцвиплати, медична та юридична допомога;
- підтримка ветеранів і їхніх родин, адаптація та реабілітація; розвиток дітей і підлітків, доступні освітні інструменти;
- культура, традиції, національна ідентичність, зміцнення єдності;
- корисні інструкції: безпека, цифрова грамотність, здоров'я, фінансові рішення;
- пошук спільноти, яка розуміє та підтримує.

Це аудиторія, яка живе між двома реальностями — важким досвідом минулого й необхідністю будувати майбутнє для себе та своїх родин уже зараз. Вони шукають не співчуття, а підтримку, надію й конкретні рішення, і саме такий тип контенту пропонує проєкт «Незламні».

Рисунок 2.1 – Цільова аудиторія проєкту

Структура проєкту побудована так, щоб поєднати аналітичний, практичний та емоційно підтримувальний типи матеріалів. Через розповідні формати висвітлюються повсякденні ситуації, у яких люди навчаються жити за нових умов. Матеріали про історичну пам'ять дозволяють провести паралелі між сучасним досвідом та попередніми періодами травматичних подій у Європі й Україні.

Практичний блок забезпечує доступ до інструкцій і програм підтримки, адаптованих для зручного використання. Додатково проєкт формує культуру

етичного спілкування про травму, спираючись на поради фахівців та сучасні підходи до психологічної підтримки.

Важливою складовою є присутність у соціальних мережах, зокрема в інстаграм, де реалізовано модель швидкого й доступного інформування. Тут платформа створює візуально зрозумілий та емоційно чутливий контент, що сприяє формуванню активної спільноти.

Логотип проєкту складається з червоного маку як символу пам'яті, сили й ніжності. Мак, який виростає з обпаленої землі, підкреслює ідею відродження. Використана точкова типографіка створює враження простору для дихання та внутрішньої рівноваги, що відповідає темі психологічного відновлення (додаток А).

Візуальна айдентика проєкту подана у паспорті бренду. Вона містить постер, де зображено зруйноване місто та людей, що символізують процес зцілення. Жінка в українському строї малює світло, а поруч стоїть чоловік на протезах. Даний образ підкреслює можливість творити нове майбутнє незалежно від пережитих втрат. У дизайні використані стримані кольори, які надають проєкту відчуття спокою та надійності. Логотип розміщено внизу постера, а слоган – у верхній частині. Усі елементи узгоджені між собою та формують цілісний стиль.

Піктограми проєкту відображають головні напрями роботи: підтримку, психологічне відновлення, творчість і єдність. Патерни у вигляді хвилястих ліній, спіралей і рослинних мотивів демонструють рух, трансформацію та зростання. Мудборд підкреслює загальну атмосферу бренду: світлу, спокійну, натхненну та зосереджену на людській гідності. Типографіка базується на шрифтах Montserrat і Impact, які добре читаються та відповідають сучасному стилю (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Візуальний стиль проєкту

Категорія	Опис
Шрифти сайту	Заголовки: <i>Impact</i> Основний текст: <i>Montserrat</i>
Основні кольори	#FFFFFF, #000000, #404040, #808080, #BFBFBF
Акцентні кольори	#F5F5F5, #212121, #59493C, #3A0101
Фотографії на сайті	Медіафайли платформи Wix та фотографії Getty
Власні матеріали	Самостійно створені фотографії та колажі для рубрики «Голоси часу»
інстаграм – шрифт для дописів	Програма Canva, шрифт <i>Montserrat</i>
інстаграм – рілз	Використано Canva та InShot
Джерела фотографій для соцмереж	Getty, Canva (шаблони перероблені), Pinterest (фото та розповіді перероблені у Canva з додаванням фірмових елементів та колажів)
Рубрика «Простір допомоги»	Використані власні дописи з інстаграм-сторінки, оформлені у форматі фотокарток

Актуальність проєкту розкривається через кілька ключових напрямів. Перший – психологічна реабілітація: поради фахівців, матеріали з самодопомоги, тренінги та освітні курси. Другий – творчість як метод терапії, що включає живопис, музику, літературу та інші форми самовираження. Третій напрям – історії незламності, що показують реальні приклади відновлення та мотивують людей рухатися вперед. Проєкт має довгострокову цінність, оскільки потреба у відновленні залишатиметься актуальною навіть після завершення війни.

Проєкт вирішує низку важливих питань: відчуття ізоляції, нестачу ресурсів, труднощі з пошуком спільноти та брак інформації щодо можливостей реабілітації. Платформа пропонує чітку структуру: «Історії відновлення», «Групи підтримки», «Про нас», тематичні рубрики та контактні дані для взаємодії.

Текстовий і мультимедійний контент подано глибоко та доступно: матеріали подають різні аспекти теми й допомагають розглянути проблему з кількох точок зору. Формат включає тексти, фото, відео й інтерактивні елементи, що робить платформу зручною для сприйняття широкою аудиторією.

Сайт має мінімалістичний дизайн, де основними кольорами є білий, сірий та чорний із додаванням коричневих акцентів. Усі елементи узгоджені й доповнені плавними анімаціями. Це створює сучасний і легкий для користування

інтерфейс. Розділи добре структуровані, а зображення відповідають темі та емоційній атмосфері бренду.

Комунікаційна стратегія передбачає головну роль вебсайту та розвиток соціальних мереж. Платформа використовує інтерактивний контент, вебінари, консультації та творчі активності, щоб залучати користувачів. Важливим елементом є партнерства та публікація історій, які підтримують спільноту й стимулюють поширення досвіду. Доступність матеріалів на різних пристроях дозволяє людям швидко взаємодіяти з контентом.

Значення проєкту «Незламні» полягає в тому, що він поєднує інформаційну, психологічну й творчу підтримку. Завдяки комплексному підходу проєкт має потенціал довготривалого впливу, допомагає постраждалим людям адаптуватися та сприяє формуванню спільноти, у якій цінуються стійкість, взаємодопомога й людська гідність.

2.2. Структура, формат і контент проєкту «Незламні»

Медіапроєкт «Незламні» функціонує як системна комунікаційна ініціатива, що поєднує медійні, просвітницькі й соціальні завдання. Його структура побудована так, щоб забезпечити регулярну подачу змістовного матеріалу та підтримувати постійний контакт з аудиторією. Основою організації є тижневий контент-план, який складається з чітко визначених рубрик, сталих форматів і повторюваних інформаційних блоків.

У межах проєкту діють чотири головні рубрики: *«Слухати і чути»*, *«Голоси часу»*, *«Простір допомоги»* та *«Сторінки життя»*. Кожна рубрика виконує конкретну функцію та охоплює певний напрям комунікації. *«Слухати і чути»* зосереджується на питаннях психологічної стійкості, адаптації, емоційної взаємодії та особистісного відновлення. Матеріали подаються у формі коротких пояснень, практичних порад і тематичних добірок, що дозволяє аудиторії легко застосувати їх у повсякденному житті. *«Простір допомоги»* має виразно практичний характер і містить інформаційні гіді, покрокові інструкції, роз'яснення про доступні державні та громадські сервіси, ресурси для

внутрішньо переміщених осіб, можливості отримання фінансової чи соціальної підтримки, а також інформацію про навчання, роботу та адаптаційні програми.

Окреме місце займає рубрика «Голоси часу», яка розкриває історії діячів, пов'язаних із розвитком культури, освіти, мистецтва, громадянської активності та правозахисного руху. У центрі уваги – персоналії, чия діяльність сприяла формуванню української державності, розвитку гуманістичних ідей та збереженню культурної спадщини. Серед них – А. Горська, Л. Громовий, О. Тихий, С. Русова, В. Сухомлинський, брати А. Шептицький і К. Шептицький. Через їх біографії й основні ідеї проєкт формує місток між історичним досвідом та сучасними викликами, а також підкреслює цінність громадянської відповідальності, освіти, співпраці й людської гідності.

Рубрика «Сторінки життя» представляє сучасні історії людей, які пройшли через складні життєві обставини та змогли адаптуватися, знайти підтримку або створити її для інших. Акцент робиться на щоденних практиках виживання, пошуку нових сенсів, взаємодії зі спільнотою та відбудові внутрішніх ресурсів.

Особливе значення має система форматів, яку застосовує медіапроєкт. Основні публікації виходять двічі на тиждень, що забезпечує стабільність і прогнозованість подачі інформації. Додатково проєкт активно працює з розповідями: цитатами, короткими фактами, інформаційними блоками, опитуваннями, нагадуваннями про події та мінігайдаи. Розповіді виконують функцію оперативного інформування та підтримки участі аудиторії, що є важливим для побудови взаємодії та довіри.

У межах проєкту також регулярно публікуються тематичні добірки, присвячені освіті, культурній спадщині, правозахисним рухам, розвитку громадянського суспільства, історії українських міст і регіонів. Такі матеріали сприяють формуванню ширшого культурного контексту, у якому психологічна стійкість подається не окремо, а як частина тривалого історичного процесу боротьби за свободу, мову, ідентичність і взаємодопомогу. Серед тем, що використовуються у розповідях, виділяються історії про першу українську школу в Донецьку, діяльність дисидентів, освітні реформи початку ХХ століття,

мистецькі ініціативи шістдесятників та інші приклади, що підсилюють зв'язок між минулим і теперішнім.

Дизайн та айдентика проєкту побудовані на принципах мінімалізму, символічності та емоційної стриманості. Використовується лаконічна кольорова гамма, чисті композиції та чітка типографіка. Центральним символом є червоний мак, що виступає образом пам'яті, відродження та людської стійкості.

У цілому медіапроєкт «Незламні» інтегрує психологічні, інформаційні, культурні та історичні аспекти, створюючи багаторівневий простір комунікації. Завдяки поєднанню різних форматів і тематичних блоків він формує середовище, у якому аудиторія може отримати як практичну допомогу, так і історичне осмислення, натхнення та приклади стійкості. Проєкт сприяє зміцненню інформаційної культури, розвитку емпатії та формуванню спільнот, що підтримують одна одну у складних умовах.

РОЗДІЛ 3. КОМУНІКАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ПОШИРЕННЯ МЕДІАПРОЄКТУ «НЕЗЛАМНІ» ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

3.1. Стратегія комунікації та просування проєкту

Стратегія комунікації та просування медіапроєкту «Незламні» базується на інтегрованому підході до розповсюдження інформації та взаємодії з аудиторією. Основною метою стратегії є забезпечення регулярного контакту з цільовою аудиторією, підвищення обізнаності про ресурси підтримки, популяризація історій стійкості та формування спільнот, які підтримують одне одного.

Центральним інструментом комунікації є контент-план, що розроблений на місячній основі (додаток Б). Він передбачає чітке чергування рубрик та форматів публікацій, що дозволяє рівномірно розкривати всі ключові теми проєкту: психологічну підтримку («Слухати і чути»), практичну допомогу («Простір допомоги»), історичну пам'ять та культурні приклади («Голоси часу») і сучасні історії відновлення («Сторінки життя»). Кожен тиждень має конкретну структуру, яка включає два основні дописи та серію розповідей: цитати, поради, дні-факти, анонси подій і опитування.

Для просування та взаємодії з аудиторією використовується інстаграм, який виступає основною платформою для оперативного донесення інформації, подання візуальних матеріалів і залучення користувачів до обговорень. Розповіді застосовуються для швидкого інформування про нові публікації, події та ресурси допомоги, а також для проведення опитувань, що дозволяє отримувати зворотний зв'язок і коригувати контент під потреби аудиторії. Основна стрічка інстаграм служить для більш детальних матеріалів: каруселей, інструкцій, історичних нарисів та інтерв'ю з героями проєкту, що забезпечує поєднання візуальної привабливості та змістовного наповнення (додаток В).

Одним із ключових каналів є офіційний сайт проєкту, який виконує функцію централізованого інформаційного хабу. На сайті розміщено повний архів матеріалів, систематизовані гідни та інструкції, детальні історії героїв, а

також інтерактивні блоки для пошуку ресурсів та контактів організацій, що надають допомогу переселенцям. Він забезпечує довгостроковий доступ до контенту, дозволяє глибше ознайомитися з матеріалами та сприяє формуванню більш усвідомленої та зацікавленої аудиторії (додаток Г).

Стратегія комунікації передбачає також взаємозв'язок між платформами: анонси на сайті супроводжуються публікаціями в інстаграм, а інтерактивні опитування і розповіді у соцмережах перенаправляють користувачів на сайт для отримання додаткової інформації.

Просування проєкту «Незламні» є системною і багаторівневою, поєднує регулярний контент-план, активну роботу в інстаграм та функціональний веб-сайт. Вона забезпечує одночасно оперативне інформування, глибоке ознайомлення з тематикою проєкту, залучення користувачів до взаємодії та формування спільнот, які підтримують один одного у складних життєвих обставинах.

3.2. Моніторинг результатів реалізації медіапроєкту «Незламні»

Моніторинг реалізації медіапроєкту «Незламні» за період з 19 жовтня по 17 листопада показав значне зростання видимості та активності аудиторії в інстаграм. Загальна кількість переглядів контенту становила 5,2 тисячі, а охоплено було 631 акаунт, що відповідає різкому стрибку видимості бренду та зростанню на +4407%. Слід зазначити, що близько 60% переглядів забезпечили користувачі, які не є постійними читачами, що свідчить про успішний вихід контенту за межі ядра аудиторії та його здатність залучати нових глядачів (додаток Д).

Приріст аудиторії протягом аналізованого періоду склав 338 нових підписників, при цьому 110 користувачів відписалися, в результаті чого загальний приріст становив +228 осіб. Найвищий ріст активності спостерігався у період з 19 жовтня до 2 листопада, що можна вважати піковим періодом взаємодії з контентом. Загальна кількість взаємодій, у тому числі з лайками, коментарями та збереженнями, становила 1 195. При цьому 72,8% взаємодій

належали постійним читачам, що свідчить про активність ядра аудиторії, а 27,2% – новим глядачам, що підтверджує здатність контенту залучати нову аудиторію.

Аналіз ефективності різних типів контенту показав, що основним драйвером охоплення є дописи (69,1%), на другому місці – розповіді (21,3%), а рілз забезпечують 9,6% охоплення, демонструючи потенціал до віральності. За рівнем взаємодій дописи також займають перше місце (61,8%), розповіді – 20,6%, а рілз – 17,5%, що вказує на відносно високий коефіцієнт взаємодії у коротких відеоформатів і потенціал їх подальшого розвитку.

Найбільше переглядів отримали публікації, присвячені психологічній підтримці, адаптації та практичним порадам: «Як говорити з дітьми?» – 988 переглядів, «Де знайти допомогу українцям за кордоном?» – 678 переглядів, «Мій дім там, де моя сім'я» – 662 перегляди, допис про адаптацію – 615 переглядів, що підтверджує відповідність контенту концепції проєкту, що передбачає поєднання корисного та емоційно підтримуючого матеріалу.

Активність користувачів у профілі також зросла: 188 дій (+337%), 183 відвідування профілю (+346%) та 5 переходів за зовнішніми посиланнями (+150%). Це свідчить про те, що аудиторія не лише переглядає контент, а й активно взаємодіє з профілем та переходить до додаткових ресурсів.

Географічно основна частка аудиторії зосереджена у Києві (43%), решта користувачів представлена з невеликих міст України, таких як Чернігів та Ужгород (~1% кожен), а також невеликою часткою з-за кордону (Казахстан).

Отже, статистичні дані свідчать про ефективність реалізації медіапроєкту «Незламні» у приверненні уваги та взаємодії з аудиторією. Контент добре виходить за межі ядра підписників, забезпечує високий рівень залученості та відповідає головній концепції проєкту, поєднуючи корисні поради та емоційну підтримку.

ВИСНОВКИ

Проект «Незламні» демонструє, що медіа можуть стати потужним інструментом підтримки людей, які пережили травматичний досвід. Через документальні історії та суспільний резонанс медіа сприяють емоційній реабілітації, формують розуміння травми серед широкої аудиторії та зміцнюють колективну пам'ять.

Поразка державного проєкту 1917 року та діяльності Центральної Ради була зумовлена внутрішньою роз'єднаністю, браком досвіду, суперечностями між політичними силами та зовнішнім тиском, що у медійному просторі створило її образ як слабкої влади. Історичний аналіз публіцистики XIX–початку XX століття свідчить, що українська ідентичність формувалася поступово, а рання преса заклала інтелектуальні основи для майбутніх дискусій про державність. Подальші події XX століття – зокрема Голодомор 1932–1933 років і Друга світова війна – залишили глибокі суспільні та психологічні травми, які довгий час замовчувалися й лише частково відображалися у мистецьких і медійних творах. Сучасні дослідження підкреслюють, що відкритість медіа та публічне осмислення цих трагедій є важливою умовою для подолання колективних травм і зміцнення української національної пам'яті.

Медіапроект «Незламні» побудований на чіткій концепції, що поєднує інформаційну, психологічну та творчу підтримку. Його головна мета полягає у сприянні адаптації та соціальному відновленню постраждалих від війни через достовірні матеріали, практичні поради та історії стійкості. Проєкт передбачає системний підхід до визначення аудиторії, структури та формату контенту, а також організації команди, що дозволяє створювати цілісний медійний продукт із довгостроковим впливом на суспільство.

Структура проєкту «Незламні» передбачає чітко організовані рубрики та регулярний контент-план, який поєднує аналітичні, практичні та емоційно підтримувальні матеріали. Основні рубрики охоплюють психологічну стійкість, історичну пам'ять, соціальну допомогу та сучасні історії відновлення, що

дозволяє аудиторії отримувати комплексну інформацію та практичні інструменти для адаптації. Використання різних форматів – статей, розповідей, мультимедіа та інтерактиву – сприяє залученню користувачів і формуванню активної спільноти.

Візуальна айдентика проєкту побудована на принципах мінімалізму, символічності та емоційної стриманості, де центральним елементом є червоний мак як символ пам'яті та відродження. Використання уніфікованих шрифтів, кольорової гами та ілюстрацій створює цілісний стиль, який підкреслює психологічну підтримку та довіру. Сайт і соціальні мережі виступають взаємопов'язаними платформами для поширення контенту, інтерактиву та залучення аудиторії, що забезпечує ефективну комунікацію та формування спільнот підтримки.

Проєкт «Незламні» є актуальним і соціально значущим, оскільки відповідає потребам аудиторії у психологічній підтримці, практичних ресурсах та прикладах адаптації. Він дозволяє долати ізоляцію, нестачу інформації та труднощі інтеграції у нові умови життя, водночас формуючи культуру взаємопідтримки та емпатії. Завдяки комплексному підходу проєкт має потенціал довготривалого впливу, сприяючи зміцненню суспільних цінностей і розвитку громадянської відповідальності.

Стратегія комунікації та просування медіапроєкту «Незламні» довела свою ефективність завдяки системному та інтегрованому підходу. Використання контент-плану на місячній основі з чітким чергуванням рубрик і форматів дозволяє рівномірно висвітлювати ключові теми: психологічну підтримку, практичну допомогу, історичну пам'ять та сучасні історії відновлення. Скоординована робота інстаграм та офіційного сайту забезпечує одночасно оперативне інформування та можливість глибшого ознайомлення з матеріалами, а інтерактивні елементи сприяють формуванню активної спільноти.

Моніторинг за період з 19 жовтня по 17 листопада показав значне зростання видимості та активності аудиторії в інстаграм. Загальна кількість переглядів склала 5,2 тисячі, а охоплення збільшилось на +4407%, при цьому

60% переглядів забезпечили нові користувачі, що свідчить про успішний вихід контенту за межі ядра підписників. Приріст аудиторії становив +228 осіб, а активність ядра підписників залишалася високою, підтверджуючи ефективність взаємодії з постійною аудиторією.

Аналіз типів контенту показав, що основними драйверами охоплення є дописи (69,1%), тоді як розповіді забезпечують 21,3%, а рілз – 9,6%. За рівнем взаємодій дописи також лідирують (61,8%), проте рілз демонструють відносно високий коефіцієнт взаємодії (17,5%), що вказує на їх потенціал для віральності та подальшого розвитку. Ці дані підтверджують доцільність комбінування різних форматів для залучення різних сегментів аудиторії.

Найбільше переглядів отримали публікації, присвячені психологічній підтримці, адаптації та практичним порадам. Постійна популярність матеріалів на ці теми свідчить про релевантність контенту до потреб аудиторії та відповідність концепції проєкту, що поєднує корисну інформацію та емоційну підтримку.

Активність аудиторії у профілі значно зросла: дії користувачів збільшились на +337%, відвідування профілю – на +346%, а переходи за зовнішніми посиланнями – на +150%. Це свідчить про те, що користувачі не лише переглядають контент, а й активно взаємодіють з ресурсами проєкту, що підвищує загальну ефективність комунікації.

Основна частка аудиторії зосереджена у Києві (43%), тоді як решта користувачів представлена невеликими містами України та частково за кордоном (Казахстан). Така географія свідчить про здатність проєкту залучати користувачів як у великих, так і у малих містах, а також поширювати інформацію на міжнародному рівні.

Статистичні дані підтверджують ефективність реалізації медіапроєкту «Незламні»: контент залучає нових користувачів, підтримує активність ядра аудиторії та відповідає концепції «корисний + емоційно підтримуючий контент».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боротьба за українську державність у 1917-1920 рр. дослідження . URL: https://studies.in.ua/histor_ukr/1122-tema-7-borotba-za-ukrayinsku-derzhavnst-u-1917-1920-rr.html (дата звернення: 16.11.2025).
2. Відчуженість від України - одна з психологічних травм Голодомору. Масштабне дослідження. НТА . URL: <https://www.nta.ua/vidchuzhenist-vid-ukrayiny-odna-z-psyhologichnyh-travm-golodomoru-masshtabne-doslidzhennya> (дата звернення: 16.11.2025).
3. Гаврилюк Н. Образи війни: віршовий репортаж (ронделі Віктора Гриценка) // Філологічні діалоги: Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2023. Вип. 10. С. 9–20.
4. Голодомор 1932-1933 років в Україні – геноцид проти українського народу. Посольство України в Румунії . URL: <https://romania.mfa.gov.ua/news/golodomor-1932-1933-rokiv-v-ukrayini-genocid-porti-ukrayinskogo-narodu> (дата звернення: 16.11.2025).
5. Дзюба Т. А. Публіцистика другої половини XIX – першої третини XX ст.: модель національної ідентичності : дис. ... д-ра наук із соціальних комунікацій : 27.00.04 – теорія та історія журналістики / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2013. 457 с.
6. Запустили новий медіапроект під час війни. Сайт Pechera – платформа для цікавих та якісних матеріалів. airpu.org. URL: <https://airpu.org/news/zapustyly-novyj-mediaproyekt-pid-chas-vijny-sajt-pechera-platforma-dlya-czikavyh-ta-yakisnyh-materialiv/> (дата звернення: 16.11.2025).
7. Іванова С.А., Медіапроекти: Методична розробка. Дніпро: ДНУ імені О. Гончара, факультет систем і засобів масової комунікації, 2019. с.31.
8. Історична правда. Ми всі травмовані. Здолати травми Голодомору, чи зникнути?. Історична правда . URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2018/11/24/153313/> (дата звернення: 16.11.2025).

9. Історія українського кіно. Т.2: 1930-1945 / [Голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. Київ, 2016. 448 с.
10. Ковальчук О. Рефлексії на тему війни в українському сценографічному контенті ХХ–початку ХХІ століття // Мистецтвознавство України. 2022. № 22. С. 20–34.
11. Конончук Т. І. Трагедія голодомору 1932-1933 рр у фольклорі України. Проблема художньої трансформації історичної правди : дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1996. 172 с.
12. МЕДІАПРОЕКТ – ТЛУМАЧЕННЯ. Про сайт | Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/Тлумачення/медіапроект> (дата звернення: 16.11.2025).
13. Нікілев О. Голодомор: кілька наслідків трагедії в інтерпретації українських дослідників. Проблема пошуку істини. Грани . 2023. Т. 25, № 6. С. 60–66. URL: <https://doi.org/10.15421/172270> (дата звернення: 16.11.2025).
14. Писаренко Ю. В. А голодоморів-то в Україні було три! // Український історичний журнал. 2014. № 3. С. 201–204.
15. Сазонова В. О. Карикатура як художній засіб відображення дійсності в українському анімаційному кіно другої половини ХХ – початку ХХІ століть : кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти / Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Київ, 2024. 96 с.
16. Сергійчук В. Проблема голодомору 1946-1947 років у пропагандистській діяльності ОУН-УПА. Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика . 2017. Вип. 22. С. 258–267.
17. Страх бути господарем. Які слідки Голодомору українці відчують досі. BBC News Україна . URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blog-history-55074954> (дата звернення: 16.11.2025).
18. Стрільчук Л. Рецензія на комплексне дослідження «Україна Соборна у боротьбі за державну незалежність 1917–1923 рр.», здійснене науковцями

чотирьох провідних наукових установ України. Літопис Волині. 2024. Чис. 30. С. 246-247

19. Тараненко, М. Г. До питання причин поразки національно-державного відродження України 1917 – 1921 рр. // Журнал східноєвропейського права. 2021. № 89. С. 52-65.

20. У Верховній Раді показали артефакти доби Центральної Ради. Головна | Кабінет Міністрів України . URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/249825894> (дата звернення: 16.11.2025).

21. Українська Центральна Рада. Створення та діяльність. Централізована бібліотечна система Хмельницької міської територіальної громади . URL: https://www.cbs.km.ua/?dep=1&dep_up=120&dep_cur=437 (дата звернення: 16.11.2025).

22. Що таке Голодомор?. Ukraïner . URL: https://www.ukrainer.net/shcho-take-holodomor/?gad_source=1&gad_campaignid=20331361340&gbraid=0AAAAAovwxNYhDKW_zzAmbYFtH0e5Fp_6s&gclid=CjwKCAiAzrbIBhA3EiwAUBaUdT0fscJG6vVvWtT_LVH7rN0Ns-MpZ48tOux1EfHPgYkk2NS0qnoaFRoCJtQQAvD_BwE (дата звернення: 16.11.2025).

23. Як готувати свій медіапроект: інгредієнти й технологія. Кейс LIGA.Life. thelede.media. URL: <https://www.thelede.media/management/2020/07/10/1868/> (дата звернення: 16.11.2025).

24. Як працює медіапроект «Мейканемо». Nakupilo Osvita. URL: <https://osvita.nakupilo.ua/yak-pratsyuye-mediaproyekt-mejkanemo/> (дата звернення: 16.11.2025).

25. Як створити успішний медіа проект без котиків і цицьок. Лекція. Texty.org.ua – статті та журналістика даних для людей. URL: https://texty.org.ua/fragments/49202/Jak_stvoryty_uspishnyj_media_projekt_bez_kotukiv-49202/ (дата звернення: 16.11.2025).

26. 1917 - засідання Української Центральної Ради, яке очолив Михайло Грушевський. Український інститут національної пам'яті - офіційний веб-сайт . URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/berezen/28/1917-zasidannya-ukrayinskoyi-centralnoyi-rady-yake-ocholyv-myhaylo-grushevskyy-myhaylo-grushevskyy> (дата звернення: 16.11.2025).

27. Graziosi A. The Soviet 1931–1933 Famines and the Ukrainian Holodomor: Is a New Interpretation Possible, and What Would Its Consequences Be? // Harvard Ukrainian Studies. 2004. Vol. 27, № 1/4. P. 97–115.

28. Graziosi A. Viewing the Twentieth Century through the Prism of Ukraine: Reflections on the Heuristic Potential of Ukrainian History // Harvard Ukrainian Studies. 2015. Vol. 34, № 1/4. P. 107–128.

29. Hrytsak Y. Rethinking Ukraine // What Does Ukraine Think? / A. Wilson (ed.). European Council on Foreign Relations, 2015. P. 34–43.

30. Hunczak T. A Reappraisal of Symon Petliura and Ukrainian-Jewish Relations, 1917–1921 // Jewish Social Studies. 1969. Vol. 31, № 3. P. 163–183.

31. Інстаграм . URL: <https://www.інстаграм.com/weare.nezlamni/?igsh=MTYyODVIYWws0NWRqNg==> (дата доступу: 16.11.2025).

32. Головна | Nezlamni. Nezlamni. URL: <https://iahavryleifj24m.wixsite.com/nezlamni> (дата звернення: 16.11.2025).

33. Лакуста Д. М. Дизайн і верстка книги Артема Чеха «Точка нуль» на основі дослідження архетипних образів військового у візуальному мистецтві : кваліфікаційна робота магістра : 022 Дизайн ; Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2024. 117 с.

ДОДАТОК А

Візуальний стиль проекту «Незламні»

Рисунок А.1 – Логотип

Рисунок А.2 – Піктограми, шрифти та патерни

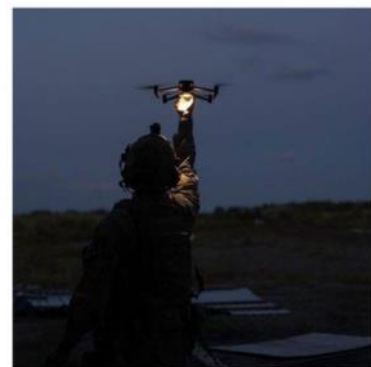
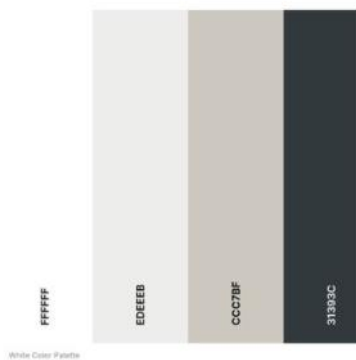

Рисунок А.3 – Мудборд

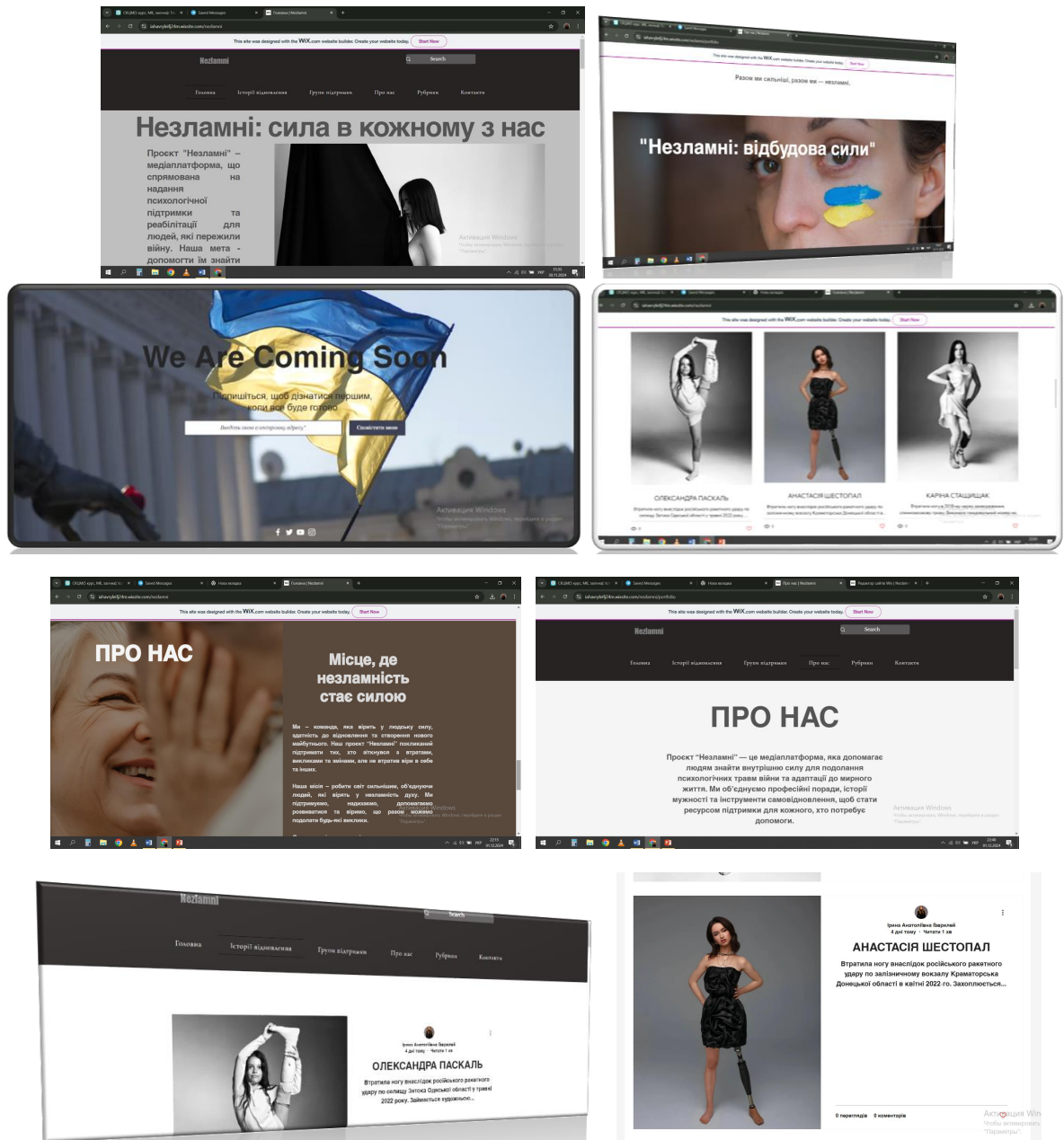

Рисунок А.4 – Начерки сайту

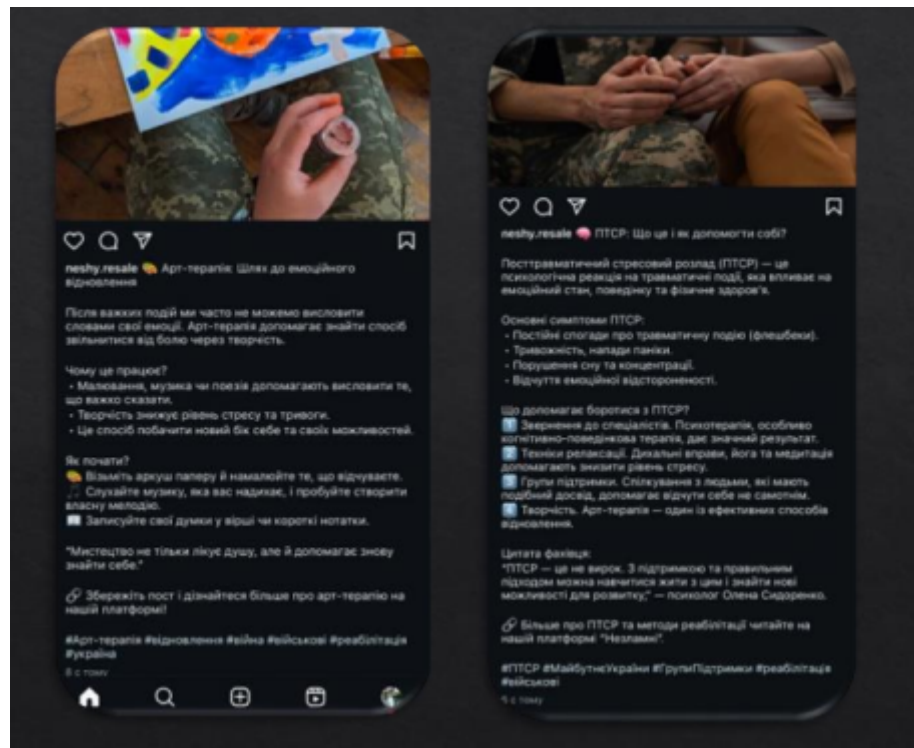

Рисунок А.5 – Начерки публікацій

ДОДАТОК Б

Контент-план на місяць – «Незламні»

1 тиждень (непарний) - рубрики: «Слухати і чути», «Голоси часу»

Основні дописи:

День	Рубрика	Тема допису	Формат	Тип розповіді	Ідея розповіді	СТА / Мета
Вт	Слухати і чути	Як адаптуватися у новому місці?	Карусель-гайд	Корисна розповідь	«3 способи знизити тривогу після переїзду»	Дати користь / анонс допису
Пт	Голоси часу	Мистецтво, яке не сховаєш (Алла Горська)	Карусель	Цитата	«Мистецтво – це пам'ять, яку не спалити»	Підсилити тему допису

Розповіді:

День	Тип розповіді	Ідея розповіді
Пн	Цитата	«Навіть після темряви приходить світанок» – Алла Горська
Ср	День-факт	«У 1990-му в Донецьку відкрилась перша україномовна школа»
Чт	Подієва	«Безплатний курс адаптації для ВПО» (або якась інша корисна цитата)
Сб	Поради	Розповідь з порадами
Нд	Опитування	«Що цього тижня тебе підтримало найбільше?»

2 тиждень (парний) - рубрики: «Простір допомоги», «Сторінки життя»

Основні дописи:

День	Рубрика	Тема допису	Формат	Тип розповіді	Ідея розповіді	СТА / Мета
Вт	Простір допомоги	Де знайти допомогу переселенцям у 2025 році?	Карусель-навігація допис	Корисна розповідь	Перелік навігації	Збереження / поширення
Пт	Сторінки життя	Історія відновлення	Допис карусель	Цитата героя	Розповідь з цитатою та анонсом до допису	Натхнення

Розповіді:

День	Тип розповіді	Ідея розповіді
Пн	Анонс	анонс до нової рубрики та допису
Ср	Подієва	«Безплатна юридична допомога: або інша навігація актуальна»
Чт	Порада	«5 сайтів для пошуку роботи після переїзду»
Сб	Людська історія	Рілз з історії відновлення, або на іншу актуальну тематику
Нд	Опитування	«Яку тему допомоги розкрити далі або, яка б тема була би Вам цікавою?»

3 тиждень (непарний) - рубрики: «Слухати і чути», «Голоси часу»

Основні дописи:

День	Рубрика	Тема допису	Формат	Тип розповіді	Ідея розповіді	СТА / Мета
Вт	Слухати і чути	Як підтримати близьких після травматичного досвіду?	Гайд допис	Порада	«Що сказати, а що краще не казати» (або схоже по тематиці допису)	Емпатія
Пт	Голоси часу	Етика видимості: брати Шептицькі	Карусель допис	Цитата	«Бути людиною – навіть коли страшно»	Підсилити меседж

Розповіді:

День	Тип розповіді	Ідея розповіді
Пн	Цитата	«Людяність починається там, де закінчується страх» – А. Шептицький
Ср	День-факт	«Школа №65 – символ мови та гідності» трішки маловідомих фактів
Чт	Подієва	«Ініціатива з підтримки освітніх проєктів для дітей» (або інших актуальностей)
Сб	Історія	«до пригладу у Чернігові створення ГО жіночої організації по бізнесу під час війни, розказати про неї добіркою розповідей
Нд	Опитування	«Що цього тижня надихнуло тебе?»

4 тиждень (парний) – Простір допомоги · Сторінки життя

Основні дописи:

День	Рубрика	Тема допису	Формат	Тип розповіді	Ідея розповіді	СТА / Мета
Вт	Простір допомоги	Як отримати грошову допомогу для ВПО через «Дію»?	Інструкція у дописі карусель. покрокова	Корисна розповідь	«анонс до допису + заклик «Подай заявку»	Практична допомога
Пт	Сторінки життя	Історія відновлення	Допис карусель	Цитата героя	«Кожен день – шанс почати спочатку»(до прикладу)	Натхнення

Розповіді:

День	Тип розповіді	Ідея розповіді
Пн	Анонс	«Цей тиждень – про ресурси і опору»
Ср	Подієва	Актуальна корисна навігація подієва, корисні платформи тощо
Чт	Корисна	Корисна розповідь, що закриває болі чи потреби ЦА
Сб	День-факт	Розповідь день факт
Нд	Цитата	Цитати історичних постатей

Також **додаткові теми** для дописів чи розповідей за рубриками:

«Слухати і чути»:

1. Як адаптуватися у новому місці ?
2. Як підтримати близьких після травматичного досвіду ?
3. Осуд і непорозуміння через виїзд за кордон: що робити, коли погляди в сім'ї різняться
4. Як подолати тугу за домом під час війни?
5. Як ухвалити рішення про переїзд?

«Простір допомоги»

1. Де знайти допомогу переселенцям у 2025 році? (Допис з навігацією)
2. Як знайти роботу після переїзду: 5 безкоштовних ресурсів (прописати у каруселі CareerHub · Work.ua · Дія Бізнес)
3. Житлове рішення для ВПО: як працює програма «Прихисток» (prykhystok.gov.ua)
4. Як отримати грошову допомогу для переселенців через Дію?(покрокова інструкція)
5. Я знаю свої права: що потрібно знати українцям за кордоном (права, зміни, куди звертатися)
6. Де ВПО можуть отримати безплатну юридичну допомогу? Перелік ініціатив та організацій

«Голоси часу»

1. Мистецтво, яке не сховаєш: Алла Горська – як творчість стала голосом тих, кого змушували мовчати. (Допис про роль мистецтва у відновленні пам'яті та гідності)
2. Кіно як дзеркало епохи: від Довженка до Лозниці – як змінювалось зображення війни, героїзму і травми у кіно. (Карусель «Тоді – Повість полум'яних літ / Зараз – 20 днів у Маріуполі»)
3. Як народжувалась українська школа на Донбасі: Леонід Громовий і школа №65 у Донецьку. (Історія про право на мову та ідентичність)

4. Учитель, якого боялась система: Олекса Тихий – про ціну за право говорити українською. (Карусель із цитатою: «Мова – це душа народу»)
5. Етика видимості: брати Шептицькі – як у часи Голокосту рятували людей і що їхній приклад говорить про людяність сьогодні.

«Сторінки життя»

Історії відновлення українців, які після пережитих потрясінь будують життя наново.

Також ідеї для розповідей або дописів історичних постатей:

1. Леонід Громовий – директор першої україномовної школи №65 у Донецьку (1990)

Чому релевантно: символ «видимості» української ідентичності в Донбасі; школа з'явилася попри спротив і стала осередком громадської активності (у ній постала перша станиця «Пласту» на Донеччині).

Ідея допису: «Як виборювали право на українську школу в Донецьку: кейс №65 та директор Громовий». Паралель із сучасними ініціативами з українізації освіти та повернення мови в публічний простір.

2. Олекса Тихий – донецький учитель, дисидент, співзасновник Української гельсінської групи

Чому релевантно: показує ціну публічної позиції на Донбасі, захист української мови й права на власну культуру як передумову інклюзії та гідності.

Ідея допису: «Учитель із Донбасу, якого боялась система: чому Олекса Тихий актуальний сьогодні». Взяти його цитату про мову та короткий таймлайн переслідувань.

3. Софія Русова – педагогиня, реформаторка дошкільної освіти, ідеологиня «національної школи»

Чому релевантно: рання українська концепція гуманної, людиноцентричної освіти; місток до сучасної інклюзії й спільнотної підтримки сімей.

Ідея допису: «Школа як середовище гідності: 5 ідей Софії Русової для сучасної інклюзії».

4. Василь Сухомлинський – педагог, автор гуманістичної моделі школи

Чому релевантно: його підходи до поваги, прийняття відмінностей і співпраці з батьками на пряму резонують із темою «не ізоляція, а інклюзія».

Ідея допису: «Гуманна школа як протиотрута стигми: 5 практик Сухомлинського, що працюють і сьогодні».

5. Брати Шептицькі – митрополит Андрей і ігумен Климентій (Шептицький)

Чому релевантно: під час Голокосту організовували переховування єврейських дітей і родин у студитських монастирях; кейс про етику видимості та відповідальність спільноти.

Ідея допису: «Видимість замість замовчування: як мережа монастирів рятувала людей у 1942–1944». Контекст про статус Климентія як Праведника народів світу.

6. Алла Горська – художниця-шістдесятниця, правозахисниця

Чому релевантно: мистецтво як інструмент пам'яті й видимості репресованих; її вбивство радянською системою – сильний контрапункт до нинішньої відкритості та вшанування.

Ідея допису: «Мистецтво, яке не сховаєш: Алла Горська і право на пам'ять».

7. Валерій Сушкевич – лідер українського паролімпійського руху

Чому релевантно: перехід від радянської моделі «невидимих» людей до інклюзивної суб'єктності; спортсисти як публічні роль-моделі.

Ідея допису: «Параспорт як нова видимість і нова норма» добірка кейсів/медалей і лінк на програми «Інваспорт».

8. «Перша українська школа у Донецьку» як інституційний герой (подія + люди)

Чому релевантно: кейс колективної дії – батьки, вчителі, журналісти (Світлана Єременко), митці (Іван Драч) разом виборювали видимість української освіти.

Ідея допису: «Як народжується інституція видимості: школа №65, 1990». (Можна винести в карусель: «хто допоміг», «які бар'єри», «що змінилося»).

ДОДАТОК В

Інстаграм проекту «Незламні»

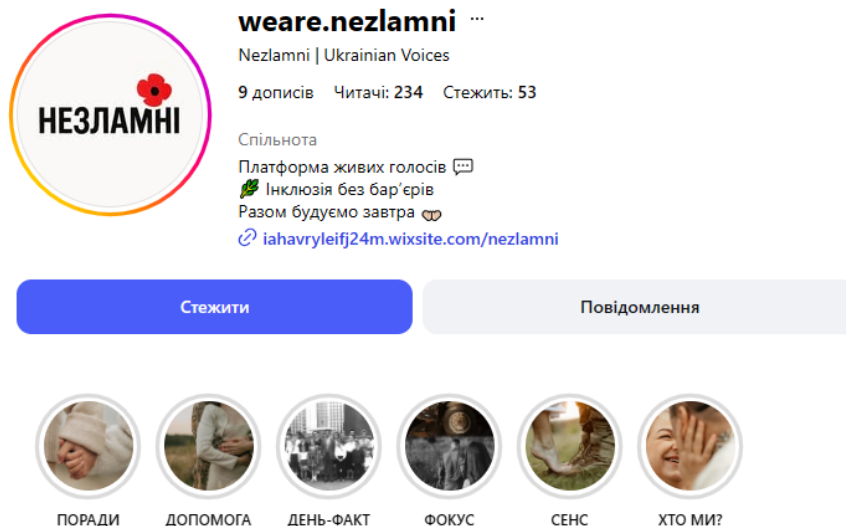

Рисунок В.1 – Головна сторінка

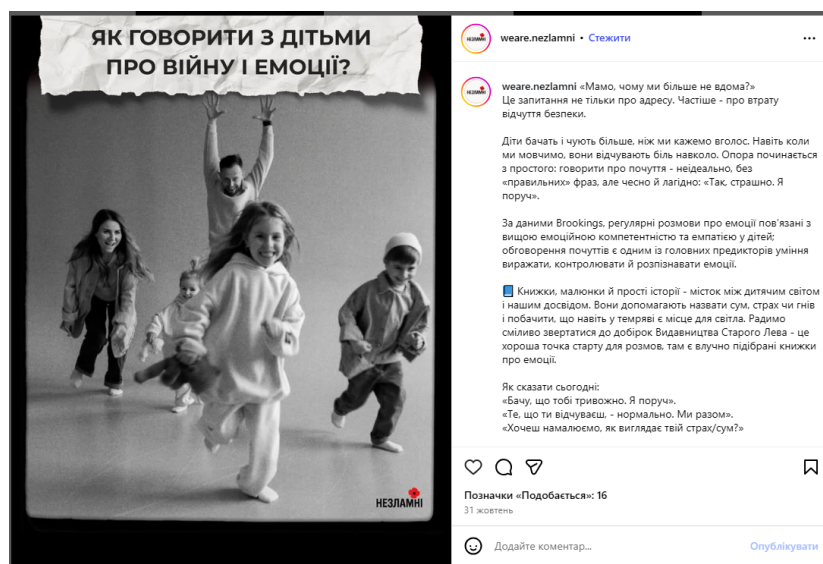

Рисунок В.2 – Приклад публікації

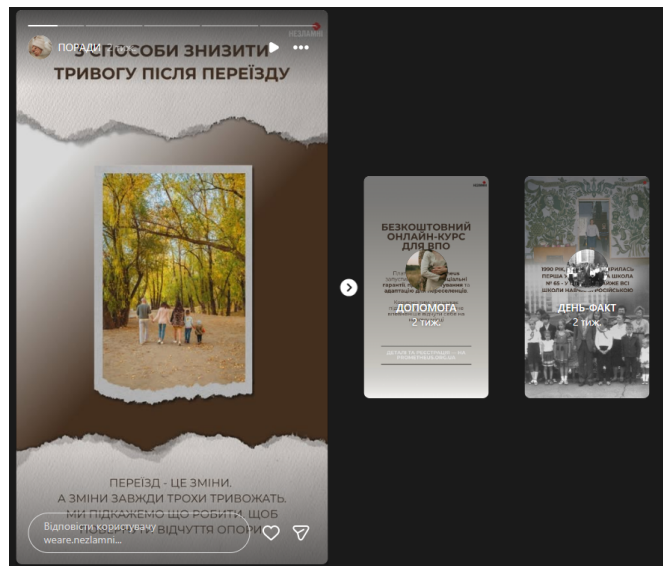

Рисунок В.3 – Приклад розповідей

Рисунок В.4 – Приклад рілз

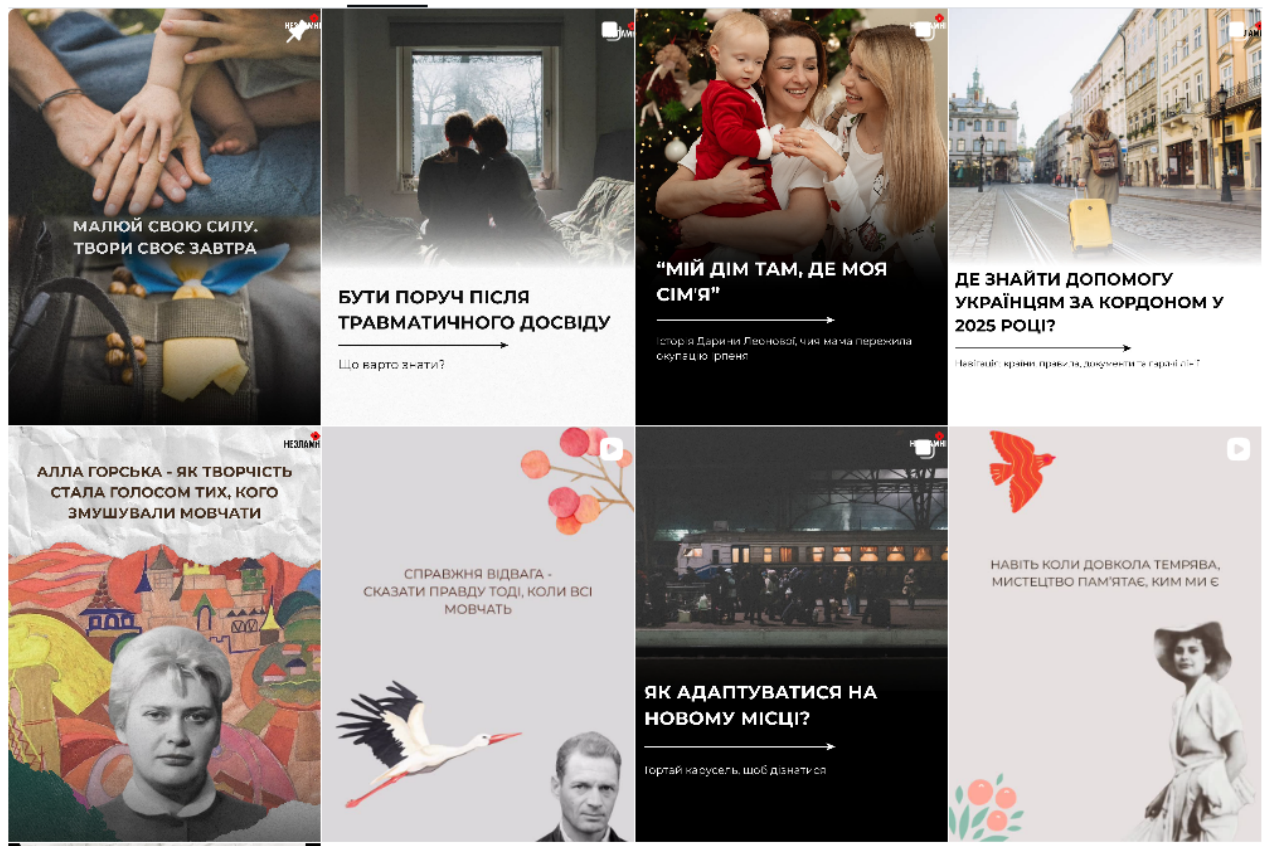
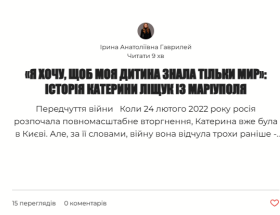

Рисунок В.5 – Приклад публікацій на сторінці

ІСТОРІЯ ВІДНОВЛЕННЯ

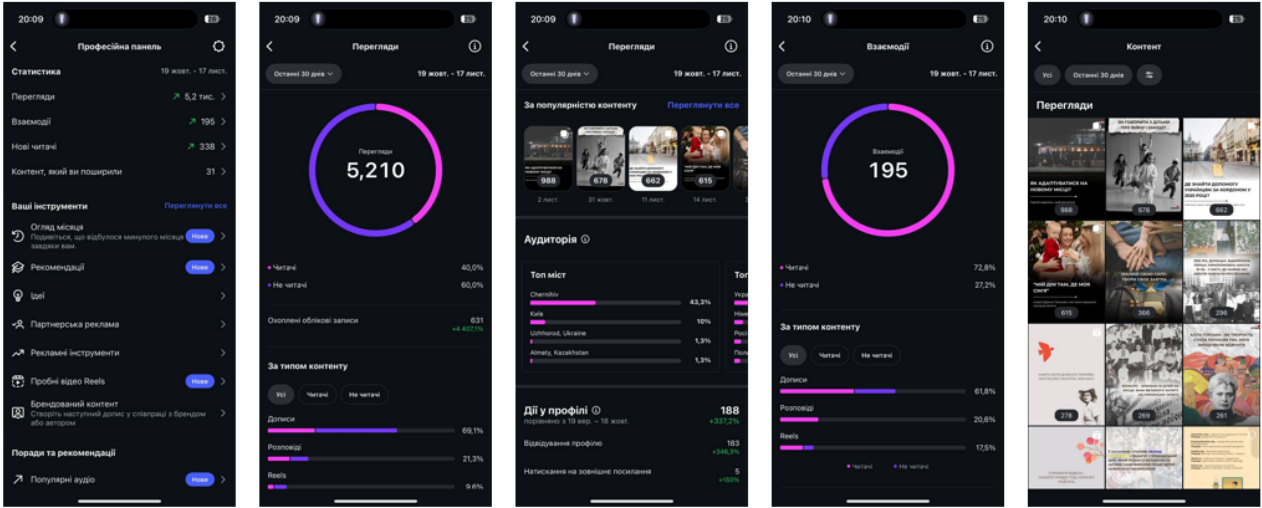
НАВІГАЦІЯ

Твій орієнтир серед викликів

ДОДАТОК Д

Статистика

ANNOTATION

Havrylei I. «THE ROLE OF MEDIA IN OVERCOMING TRAUMATIC EXPERIENCE: DEVELOPMENT AND PROMOTION OF THE PROJECT “NEZLAMNI”»

Keywords: traumatic experience, cultural memory, media support, digital communication, social media, media project, psychological resilience, narrative journalism.

The master's thesis is devoted to studying the role of media in overcoming individual and collective traumatic experiences in Ukrainian society, as well as to developing and promoting the author's media project “Nezlamni”. The research combines historical, cultural and media analysis to demonstrate how trauma of the 20th and 21st centuries - including the events of 1917, the Holodomor, and World War II - is reflected, interpreted and processed through journalistic and artistic narratives.

The media project “Nezlamni” is designed as a contemporary digital platform that integrates a website and social media content, aimed at supporting people affected by the full-scale war. The project includes several thematic sections, a content strategy for Instagram, and practical materials that contribute to psychological adaptation, strengthening resilience and building a community of support. Its concept is based on the idea of a “new social contract” and promoting open communication about trauma.

The aim of the work is to analyze the media mechanisms of representing traumatic experience and to create a functional media product that facilitates emotional recovery and social integration. The research includes an examination of similar media platforms, development of the project's structure and brand identity, and creation of text-visual content. The communication strategy of promotion and the effectiveness of implemented media approaches are also evaluated.